

Firmapensionskasser

Markedsudvikling 2010

Indholdsfortegnelse

1. Konklusioner	1
2. Hovedtendenser i firmapensionskassernes årsregnskaber	3
Tabel 1: Uddrag af resultatopgørelser og balancer, 2006-2010	3
Tabel 2: Aktivernes afkast og andel, 2009 og 2010	4
Tabel 3: Fordeling af firmapensionskassernes medlemstyper for 2009 og 2010	5
3. Risici.....	5
Tabel 4: Trafiklys.....	5
Tabel 5: Rentefølsomhed – ændring i renten på 0,7 pct.....	6
Tabel 6: Netto rentefølsomhed fordelt på firmakasser 2008 - 2010.....	7
Tabel 7: Værdiændring i rødt risikoscenarie ultimo 2009 og 2010	7
4. Om statistikken	8
5. Appendiks – Oversigt over firmapensionskasser ultimo 2010	9

Markedsudvikling i 2010 for Firmapensionskasser

Artiklen bygger på indberettede årsregnskaber for firmapensionskasser i Danmark. For regnskabsåret 2010 har 30 firmapensionskasser indberettet. Firmapensionskassernes andel af den samlede pensionsformue udgør ca. 2 pct. ved udgangen af 2010.¹

Se kapitel 4 for generelle bemærkninger om statistikken bag analyseartiklen, herunder om datagrundlaget.

1. Konklusioner

For firmapensionskasserne under ét faldt solvensdækningen fra 4,1 i 2009 til 3,5 i 2010. Den lavere solvensdækning er afledt af et fald i den samlede basiskapital kombineret med et uændret kapitalkrav. Udover basiskapitalen kan kundemidler i form af bonuspotentialer under visse betingelser også anvendes til at dække medlemmernes tab. Disse udgjorde tilsammen 285 mio. kr. ved udgangen af 2010 mod 137 mio. kr. året før.

Renterisici

Finanstilsynets stresstest af firmapensionskasserne, det såkaldte trafiklys, viser at en enkelt kasse ikke havde tilstrækkelig kapital til at modstå det røde risikoscenarie samt at yderligere tre firmapensionskasser ikke kunne modstå det gule risikoscenarie.²

Ingen firmapensionskasser havde problemer med at overholde kapitalkravet ved udgangen af 2010.

Gennem 2010 havde flere firmapensionskasser dog svært ved at leve op til stresstesten og en enkelt kasse kunne i 2010 ikke leve op til kapitalkravet, hvormed en kapitaltilførsel fra sponservirksomheden var nødvendig.

Samlet set opnår firmapensionskasserne en gevinst på 116 mio. kr. ved et rentefald på 0,7 procentpoint mod et tab på 377 mio. kr. såfremt renten stiger i samme omfang. Sammenholdt med 2009 er nettorentefølsomheden formindsket igennem 2010.

Rentefølsomhed på selskabsniveau

Betragtes firmapensionskasserne enkeltvis opnås et mere nuanceret billede. To kasser vil opleve tab uafhængigt af retningen på renteændringen. For hovedparten af kasserne vil en rentestigning være forbundet med en gevinst, hvorimod et tilsvarende rentefald vil være forbundet med et tab. Forklaringen på dette er, at rentefølsomheden på de pensionsmæssige hensættelser ofte er større end rentefølsomheden på aktiverne. Der kan dog observeres en tendens til at flere kasser i 2009 og 2010 afdækker sig mod rentefald i forhold til 2008.

¹ Se også Markedsudviklingsartiklen for livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser 2010 for en oversigt over pensionsformuen i Danmark.

² I trafiklyset skal firmapensionskasserne beregne effekten på kassens solvens i to af Finanstilsynet definerede risikoscenarier. Disse er henholdsvis et hårdt og et mildt risikoscenarie. Har kassen ikke tilstrækkelig kapital til at modstå det hårde risikoscenarie, er kassen i gult lys. Kan kassen yderligere ikke modstå det milde risikoscenarie, er kassen i rødt lys.

Andre risici

Firmapensionskassernes eksponering overfor aktiekursrisici, ejendomsrisici og valutarisici er forøget fra 1,0 mia. kr. i 2009 til 1,1 mia. kr. i 2010, hvoraf hovedparten (0,7 mia. kr.), udgøres af aktiekursrisiko.

Hovedtallene for firmapensionskasserne i 2010 var:

- Årets resultat blev et underskud på 0,4 mia. kr. i 2010 mod et overskud på 2,6 mia. kr. i 2009
- Det samlede investeringsafkast faldt 35 pct. i 2010 til 3,0 mia. kr. – sammenlignet med de seneste fem år ligger afkastet dog stadig højt.
- Firmapensionskassernes samlede aktiver steg 12 pct. til 50 mia. kr. i 2010 mod 45 mia. kr. i 2009

2. Hovedtendenser i firmapensionskassernes årsregnskaber

I 2010 blev det samlede resultat for firmapensionskasserne et underskud på 0,4 mia. kr., mod et overskud i 2009 på 2,6 mia. kr.

Investeringsafkastet blev i 2010 på 3,0 mia. kr., hvilket er en forringelse i forhold til året før, hvor det samlede investeringsafkast blev på 4,7 mia. kr. Investeringsafkastet for 2010 er dog højt sammenlignet med afkastet for de seneste fem år.

Firmapensionskassernes medlemsbidrag har oplevet en del udsving over perioden fra 2006 til 2010. I 2010 var det samlede medlemsbidrag på 1,2 mia. kr. mod 0,8 mia. kr. året før. Det er især de ekstraordinære bidrag fra virksomhederne bag pensionskasserne, som varierer fra år til år. De ekstraordinære bidrag indbetales ofte i forbindelse med et behov for yderligere konsolidering, hvilket der især var behov for i 2008.

Tabel 1: Uddrag af resultatopgørelser og balancer, 2006-2010

mio. kr.	2006	2007	2008	2009	2010	Vækst p.a.	
						2006-2010	2009-2010
Resultatposter						Pct.	
Medlemsbidrag i alt	679	1.017	2.147	843	1.244	16,3	47,6
Heraf ekstraordinære bidrag	326	615	1.670	380	798	25,1	109,8
Pensionsmæssige ydelser	1.737	1.793	1.991	1.848	1.875	1,9	1,5
Ændring i pensionshensættelser (se anmærkning)	1.665	707	-3.919	-432	-2.372	-	448,6
Bonus i alt (se anmærkning)	-	-	18	-2	-4	-	66,9
Pensionsmæssige driftomkostninger	37	35	27	25	32	-3,5	26,7
Pensionsteknisk resultat	599	-29	-3.953	2.580	-427	-	-116,6
Investeringsafkast i alt	1.706	165	-208	4.701	3.044	15,6	-35,2
Årets nettoresultat	2.154	181	-3.950	2.577	-430	-	-116,7
Balanceposter							
Pensionsmæssige hensættelser f.e.r.	36.343	34.531	36.055	36.458	38.500	1,5	5,6
Egenkapital	5.609	7.774	3.296	5.872	5.431	-0,8	-7,5
Aktiver i alt	42.474	42.921	42.714	45.328	50.789	4,6	12,0

Anm.: Baseret på de institutter, der var på markedet i de enkelte år. Vækstraten følger intern rentes metode. Nettoresultat er resultat efter skat. Ændringer i pensionshensættelserne skyldes primært renteændringer, idet de påvirker nutidsværdien af hensættelserne. Minus betyder, at kunderne er tilskrevet bonus (minus på kassernes resultat). For "Ændring i pensionshensættelser" er et minus ensbetydende med øgede hensættelser, hvilket opgøres som en udgift på resultatopgørelsen.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Afkast og placering af investeringsaktiver

De høje afkast observeret for året 2009 er generelt fastholdt i gennem 2010. Særligt bidrager den gunstige udvikling på såvel det indenlandske som de udenlandske aktiemarkeder til det samlede investeringsafkast i 2010, hvilket også var tilfældet i 2009. Herudover bidrager kreditobligationer positivt. Instrumenter til sikring af forpligtelser gav i 2010 et negativt afkast på over 20 pct., jf. tabel 2.

Udviklingen i aktivsammensætningen fra 2009 til 2010 er kendetegnet af en større andel af obligationer og en faldende andel af kapitalandele.

Tabel 2: Aktivernes afkast og andel, 2009 og 2010

<i>Pct.</i>	Afkast - pct. p.a.		Andel - pct.	
	2009	2010	2009	2010
Grunde og bygninger, der er direkte ejet	-0,83	4,48	5,40	4,71
Ejendomsaktieselskaber	-12,01	3,15	3,45	3,08
<i>Grunde og bygninger i alt</i>	-5,21	3,94	8,85	7,79
Andre dattervirksomheder	-	-	-	-
Børnoterede danske aktier	38,91	35,08	0,88	0,90
Unoterede danske kapitalandele	7,97	7,94	0,55	0,52
Børsnoterede udenlandske kapitalandele	24,94	19,87	10,54	9,66
Unoterede udenlandske kapitalandele	-21,28	35,82	0,02	0,02
<i>Kapitalandele i alt</i>	27,96	20,38	11,99	11,09
Statsobligationer (zone A)	3,11	7,43	12,35	12,63
Realkreditobligationer	7,53	5,29	34,46	30,90
Indeksobligationer	1,31	7,44	8,32	7,49
Kreditobligationer investment grade	15,12	5,91	11,11	11,19
Kredit non inv. grade + emerging obligationer	29,99	17,59	4,21	4,31
Andre obligationer	48,60	13,50	4,12	10,96
<i>Obligationer i alt</i>	13,85	6,30	74,56	77,48
Pantsikrede udlån	-	-	-	-
Øvrige finansielle investeringsaktiver	24,20	6,78	4,56	3,37
Afledte finansielle instrumenter til sikring	-0,14	-21,06	0,04	0,28

Anm.: Beholdninger af aktiver ejet indirekte via investeringsforeningsbeviser er medtaget - det såkaldte "se igennem princip".

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Firmakassernes medlemmer

Antallet af aktuelle medlemmer i firmapensionskasserne udgjorde ved udgangen af 2010 11.852 personer, svarende til at ca. to ud af tre medlemmer er aktuelle. Et aktuelt medlem modtager ydelser, mens et eventuelt medlem indbetaler midler til pensionskassen. Fordeles medlemmerne på medlemstype har særligt undergruppen invalidepensionister oplevet en stigning fra 2009 til 2010, jf. tabel 3. Medlemsstigningen i denne undergruppe kan henføres til fusionen mellem KTAS pensionskasse, Jydsk Telefons Pensionskasse og Fyns telefons Pensionskasse i 2010, hvor en revidering af medlemsgrupperingen samtidig fandt sted.

Tabel 3. Fordeling af firmapensionskassernes medlemstyper for 2009 og 2010

<i>Antal</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
Aktive medlemmer	6.441	6.409
Alderspensionister	7.919	7.668
Invalidepensionister	258	842
Pensionerede ægtefæller	2.441	2.403
Børn der modtager børnepension	929	939
Passive medlemmer i alt	11.547	11.852

Anm.: Tallene for 2010 er påvirket af fusionen mellem KTAS pensionskasse, Jydsk Telefons Pensionskasse og Fyns telefons Pensionskasse, hvor en revidering af medlemsgrupperingen samtidig fandt sted.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

3. Risici

Der var i alt 30 firmapensionskasser ultimo 2010, fire af disse var ude af stand til at klare Finanstilsynets stresstest, jf. tabel 4. En kasse havde ikke tilstrækkelig kapital til at klare det røde risikoscenarie og tre kasser kunne ikke klare det gule risikoscenarie. Ingen firmapensionskasser var i en situation, hvor de ikke havde tilstrækkelig kapital til at dække det almindelige kapitalkrav ultimo 2010.

Tabel 4: Trafiklys

	2008		2009		2010	
	4. kvartal	4. kvartal	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
Grønt lys	27	32	17	28	12	26
Gult lys	2	2	3	1	2	3
Rødt lys	6	2	2	3	4	1
Opfylder ikke kapitalkravet	2	0	0	1	0	0
<i>I alt</i>	37	36	22	33	18	30

Anm.: Antallet af indberetninger varierer over året, afhængigt af trafiklyssituationen i den enkelte kasse, og hvorvidt kassen er omfattet af aftale om finansiel stabilitet på pensionsområdet. Alle kasser skulle indberette trafiklysplysninger halv- og helårligt.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Gennem 2010 havde flere firmapensionskasser svært ved at leve op til stresstesten i trafiklyset, end angivet ultimo 2010. Yderligere oplevede en kasse i løbet af 2010 ikke at have tilstrækkelig med kapital, til at dække kapitalkravet. Denne kasse fik tilført kapital fra spon-sorvirksomheden umiddelbart efter dette blev opdaget, og var således genoprettet.

Sektorens samlede basiskapital udgjorde ultimo 2010 5,5 mia. kr. og det samlede kapital-krav var på 1,5 mia. kr. Den samlede solvensdækning for sektoren var derfor ultimo 2010 på 3,5. Tilsvarende for ultimo 2009 var den samlede basiskapital på 6,2 mia. kr. og det samlede kapitalkrav på 1,5 mia. kr. Solvensdækningen var dermed ultimo 2009 på 4,1. Solvensdækningen angiver forholdet mellem selskabets opgjorte kapital (basiskapitalen) og kapitalkravet. Lovkravet er en solvensdækning på mindst 1.

Udover basiskapitalen kan kundemidler i form af bonuspotentialer under visse betingelser også anvendes til at dække medlemmernes tab. Disse udgjorde tilsammen 285 mio. kr. ultimo 2010 (mod 137 mio. kr. ultimo 2009).

Renterisici

Tabel 5 viser hvordan værdien af kassernes aktiver og passiver ændres ved henholdsvis et rentefald og en rentestigning i det røde risikoscenarie (ændring på +/-0,7 pct. point).

Den samlede effekt på kassernes balance som følge af renteændringen benævnes netto-rentefølsomheden. Den fås ved at trække påvirkningen på passiver fra påvirkningen på aktiver.

På passivside ville et rentefald på 0,7 pct. point ultimo 2010 betyde, at kasserne skulle forøge de pensionsmæssige hensættelser med 3,2 mia. kr., jf. tabel 5. Denne forøgelse af hensættelserne opvejes i midlertidigt af, at rentefaldet på aktivside udløser gevinster på obligationer og rentederivater på tilsammen 3,3 mia. kr. Netto ville kasserne ultimo 2010 få en gevinst på 116 mio. kr. ved et rentefald på 0,7 pct. point. Dette afviger fra situationen ultimo 2009, hvor kasserne samlet ville tabe 165 mio. kr. ved tilsvarende rentefald.

Tabel 5: Rentefølsomhed – ændring i renten på 0,7 pct.

<i>Mio. kr.</i>	Rentefald		Rentestigning	
	2009	2010	2009	2010
Pensionshensættelser	2.963	3.171	-2.596	-2.697
Rentebærende fordringer	1.120	1.643	-1.193	-1.639
Finansielle instrumenter	1.678	1.644	-2.114	-1.435
Netto rentefølsomhed	-165	116	-711	-377

Anmærkning: Netto rentefølsomheden fås ved at trække påvirkningen på passiver fra påvirkningen på aktiver. En positiv netto rentefølsomhed er lig med, at selskaberne opnår en gevinst på renteændringen.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Ændringen i nettorentefølsomheden ultimo 2010 i forhold til ultimo 2009, kan først og fremmest henføres til større gevinster på rentebærende fordringer ultimo 2010.³

En rentestigning på 0,7 pct. point ultimo 2010 ville resultere i en reduktion af kassernes samlede pensionsmæssige hensættelser, der ikke er tilstrækkelig stor til at opveje firmakassernes tab på obligationer og rentederivater. Netto ville kasserne ultimo 2010 tabe 377 mio. kr. ved en rentestigning. Til sammenligning ville kasserne tabe 711 mio. kr. ved en rentestigning ultimo 2009.

³ Det skal dog understreges, at kun 3 firmapensionskasser ultimo 2010, og 5 ultimo 2009, anvendte finansielle instrumenter til afdækning af renteændringer.

Ultimo 2010 ville firmapensionskasserne samlet set få et tab ved en rentestigning (på 0,7 pct. point) og en gevinst ved tilsvarende rentefald. Dette er modsat ultimo 2009 hvor firmapensionskasserne ville få et tab uanset om renten steg eller faldt.

Rentefølsomheden på selskabsniveau

Betragtes firmapensionskasserne enkeltvis fås et mere nuanceret billede. Kun få firmapensionskasser får et tab hhv. en gevinst, uanset retning af renteændring. De fleste firmapensionskasser får et tab ved et rentefald og en gevinst ved en rentestigning, jf. tabel 6. Det skyldes, at rentefølsomheden på de pensionsmæssige hensættelser ofte er større end rentefølsomheden på aktiverne i kassen. Det kan bemærkes, at færre kasser i 2009 og 2010 opnår et tab ved et rentefald og en gevinst ved en rentestigning i forhold til 2008. Dette kan være et udtryk for, at flere firmakasser i højere grad afdækker sig mod rentefald end tidligere. Der ses ingen tydelig udvikling i fordelingen af følsomheden mellem kasserne fra 2009 til 2010.

Tabel 6: Netto rentefølsomhed fordelt på firmakasser 2008 - 2010

Antal kasser	2008	2009	2010
Tab uanset retning af renteændring	1	2	2
Gevinst uanset retning af renteændring	1	1	1
Gevinst ved rentefald og tab ved rentestigning	6	12	8
Tab ved rentefald og gevinst ved rentestigning	24	16	16
Hverken gevinst eller tab ved renteændring	5	5	3
Firmakasser i alt	37	36	30

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Aktierisiko og andre markedsrisici

Udover renteændringer indeholder tilsynets røde risikoscenarie de nedenfor i tabel 4 angivne risikotyper.

Tabel 7: Værdiændring i rødt risikoscenarie ultimo 2009 og 2010

Mio. kr.	2009	2010
Aktiekursrisici	595	654
Ejendomsrisici	285	298
Valutarisici	78	126
Råvarerisici	-	-
Samlet eksponering	959	1.077

Anm.: Ingen firmakasser har indberettet risiko på råvarer.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Af tabel 7 fremgår det, at firmakasserne ultimo 2010 var mest eksponeret over for et aktiekursfald i det røde scenarie (fald med 12 pct.). Det ses, at firmakasserne ultimo 2010 er

mere eksponerede overfor de i tabel 4 angivne risikotyper (på nær råvarerisici) i forhold til ultimo 2009.

4. Om statistikken

Markedsudviklingsartiklen bygger på indberettede årsregnskaber for firmapensionskasser i Danmark. For regnskabsåret 2010 har 30 firmapensionskasser indberettet, hvilket er seks kasser mindre end sidste år.

Artiklen vedrører alene firmapensionsordninger i firmapensionskasser. Firmapensionsordninger i livsforsikringsselskaber er således ikke omfattet ligesom de tværgående pensionskasser heller ikke er medtaget.

Antallet af firmapensionskasser i Danmark har været støt faldende gennem mange år. Det faldende antal skyldes, at der sjældent bliver etableret nye firmapensionskasser, og at de eksisterende firmapensionskasser enten overdrager deres firmaordninger eller lader firmapensionskassen "afvikle" (optager ikke nye medlemmer). Mange firmapensionskasser har således alene medlemmer, der modtager pensionsydelse.

Firmapensionskassernes andel af den samlede pensionsformue udgør ca. 2 pct. ved udgangen af 2010. Se også Markedsudviklingsartiklen for livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser 2010 for en oversigt over pensionsformuen i Danmark.

5. Appendiks – Oversigt over firmapensionskasser ultimo 2010

Regnr	Navn	Aktiver i alt 1.000 kr.
80228	TDC Pensionskasse	30.124.705
80965	IBM Pensionsfond (Pensionskasse)	5.342.688
80259	Danmarks Nationalbanks Pensionskasse under afvikling	4.070.091
80518	Pensionskassen for Arbejdernes Landsbanks Personale	1.943.745
80906	Pensionskassen for Shell-funktionærer i Danmark	1.680.819
81091	Pensionskassen for tjenestemænd i Danmarks Radio (PKT-DR) i likvidation	1.386.434
81136	SAS Pilot & Navigator Pensionskasse	1.351.155
81003	Kreditforeningen Danmarks Pensionsafvklingskasse	1.288.047
81023	Nykredits Afvklingspensionskasse	825.074
81009	Pensionskassen for Direktører i Sparekassen SDS (under afvikling)	605.343
80004	Pensionsafvklingskassen for funktionærer i A/S Dansk Shell	501.334
81035	Xerox Pensionskasse (under afvikling)	395.809
80293	Københavns Havns Pensionskasse	277.449
80640	Brødrene Dahl A/S's Pensionskasse under afvikling	212.173
80192	DFDS Pensionskasse	163.647
80113	Pensionskassen under Alm. Brand A/S (Pensionsafvklingskasse)	124.107
80998	Cerestar Scandinavia's Pensionskasse	106.555
80313	Pensionsafvklingskassen for Købstædernes almindelige Brandforsikring	96.859
80324	Pensionskassen for funktionærer ansat i Roskilde Sparekasse (Afvklingskasse)	85.331
80529	Berlingske Pensionskasse (Afvklingskasse)	37.126
81134	Danske Banks pensionskasse for førtidspensionister	35.626
81007	Pensionskassen for direktører i nogle med Spk. Bikuben fusionerede spareks.	28.264
80238	Carlsbergfondets pensionsafvklingskasse	25.167
81086	Ford Motor Company's Pensionskasse	22.202
80318	Vallø Stifts Afvklingspensionskasse	17.979
81073	Sparekassen Bornholms Pensionskasse (under afvikling)	16.749
80357	Pens.ks. f. fast. Embedsm og Funkt. i Spare- og Laaneks. for Kolding By og Omegn	13.674
80375	Sparekassen Kronjyllands Afvklingspensionskasse	5.240
80054	Pensionskassen for Tjenestemænd i Det Classenske Fideicommis	3.675
80263	An/s Gudenaacentralens Pensionsafvklingskasse	1.851
Antal:		30